

SBR Kredietrapportage: intermediair en ondernemer draaien voor extra kosten op en dat moet anders

Coevorden, mei 2017.

Dat kredietrapportage op basis van SBR door de banken min of meer verplicht gesteld wordt is beslist geen verrassing en ligt al een paar jaar in de lijn der verwachting. De banken hebben niet de mogelijkheid om SBR Kredietrapportage wettelijk af te dwingen, maar ING en Rabobank vragen inmiddels, onder o.a. het motto van afhandelingskosten, geld (250 euro) aan de ondernemer als deze kredietrapportage aanlevert buiten SBR om. De ABN AMRO nog niet, maar de vraag is hoe lang dat laatste nog op zich laat wachten.

Het aanleveren van elektronische kredietrapportage is op zich een logische ontwikkeling. Net zo goed als dat elektronische bankafschriften de standaard zijn en extra betaald moet worden voor papieren bankafschriften. Maar dan moeten de banken er wel voor zorgen dat het elektronisch aanleveren van kredietrapportage ook breed mogelijk is vanuit boekhoudsoftware en dat zij desgewenst ook gegevens elektronisch terug leveren. En juist deze beide zaken hebben de banken tot nu toe verzuimd goed te regelen.

Praktijkcase MKB ondernemer (april 2017)

1. Een ondernemer betaalt 250 euro extra afhandelingskosten aan de Rabobank als deze ondernemer zijn kredietrapportage niet via SBR aanlevert, maar op de oude vertrouwde manier op papier of in PDF.
2. Die zelfde ondernemer betaalt MINIMAAL 250 euro extra aan zijn intermediair (lees: administratiekantoor) als deze zijn kredietrapportage door deze zelfde intermediair wel via SBR laat aanleveren.

Deze ondernemer is financieel dus altijd de klos en dat is nu precies waar SBR niet voor is bedoeld. Ik breng nog maar eens in herinnering dat de toenmalige ministers van justitie en financiën, Donner en Zalm, per 2007 ondernemers 350 miljoen lastenvermindering in het vooruitzicht hebben gesteld die tot heden nimmer is gerealiseerd. We zijn inmiddels 10 jaar verder en dan hebben we het wel over de lieve som van 3,5 miljard euro. Er zijn dagen dat ik dat niet verdien.

Vanuit het Financiële Rapportages Coöperatief – FRC (een initiatief van ABN AMRO, ING en Rabobank) wordt aangegeven dat een ondernemer kosteloos gebruik kan maken van SBR Direct, waarbij de gedeponeerde jaarrekening of aangifte IB (in XBRL-formaat) geïmporteerd kan worden. Het FRC vult aan dat de ondernemer de mogelijkheid heeft om zijn intermediair in te schakelen en gegevens te laten aanvullen (de generieke stekker is de geautomatiseerde versie daarvan).

Huidige situatie

Ondernemers kunnen (desgewenst in samenwerking met hun intermediair) kredietrapportage handmatig aanleveren via SBR Direct. Dit laatste is een portaal die de deelnemende banken (ABN, ING en Rabobank) hiervoor in het leven hebben geroepen. De hiervoor genoemde “generieke stekker” gaat maar over een deel van de aan te leveren gegevens. Handmatig gegevens aanleveren is natuurlijk nooit de doelstelling geweest van SBR Kredietrapportage in het bijzonder en SBR in het algemeen. Deze oplossing typeer ik dan ook als nodeloos tijdrovend met kans op fouten.

Intermediairs kunnen kredietrapportage samenstellen en aanleveren via een aanbod van rapportagesoftware die op haart beurt een aantal financiële gegevens ontleend aan boekhoudsoftware, door een directe koppeling tussen betreffende systemen of met behulp van de Auditfile Financieel (XAF). Banken vragen beduidend meer gegevens uit dan vanuit de boekhouding terecht komt in een rapportagesysteem. Dat laatste begint al met de totalen van de ouderdomsanalyse debiteuren en crediteuren, maar ook huurcontracten, operationele leasecontracten, vorderingen en prognoses. Veel van deze gegevens liggen vaak sowieso niet vast in de boekhouding van de ondernemer en moeten bij elkaar gezocht worden om vervolgens handmatig in te voeren in de rapportagesoftware als input voor de SBR Kredietrapportage.

Veel boekhoudsoftware biedt geen fatsoenlijke ondersteuning aan de primaire registratie van genoemde gegevens. En dat is best opmerkelijk, want het registreren van bijvoorbeeld aangegane verplichtingen is mede de basis om te komen tot een goede financiële verantwoording en bijvoorbeeld een liquiditeitsprognose. Interessant hierbij is wel de vraag of gebruikers van software hier nooit op aan hebben gedrongen bij hun leveranciers?

De banken hebben de “Gebruikershandleiding Kredietrapportages” beschikbaar gesteld ter ondersteuning. Deze handleiding begint al snel met de volgende opmerking: *“De bank behoudt zich nadrukkelijk het recht om eventueel andere informatie uit te vragen indien zijn dit nodig acht”*. Over welke informatie dit eventueel betreft en de wijze waarop deze wordt uitgevraagd is niets terug te vinden in betreffende handleiding. Ook staat als doelgroep van de handleiding vermeld: *“Deze gebruikershandleiding is opgesteld voor alle partijen die (beroepsmatig) kredietrapportages opstellen op basis van de Bankentaxonomie, zoals accountants, boekhouders en fiscalisten”*, verder aangeduid als intermediair. Onthoudt u even bij het lezen van het volgende dat deze handleiding niet gericht is op een ICT-deskundige.

In de handleiding staat onder andere het volgende:

1. *“In de bancaire rapportage wordt zoveel mogelijk hergebruik gemaakt van gegevens-elementen uit de NT (zie www.nltaxonomie.nl)”*. Moet u voor de lol deze laatste website eens bezoeken. Volgens mij niet echt een verwijzing voor een intermediair.
2. *“Indien een verplicht gegevens-element een aantal of een code bevat, moeten 9’s worden ingevuld”*. Begrijp u dit als intermediair?
3. *“Een deel van de invoervelden levert een warning op. Deze warning wordt meegegeven omdat de data bij bijna iedere kredietanalyse zeer relevant is”*. Er is geen specificatie van de invoervelden die dit betreft en aanduiding van de betreffende warnings. Iets wat in een gebruikershandleiding toch wel verwacht mag worden.
4. *“Er zijn echter ook gegevens-elementen waarvoor geldt dat deze, indien er meerdere contexten met dezelfde period type van het desbetreffende element in de instance voorkomen, in elk van deze contexten minimaal één keer gerapporteerd moet zijn”*. Als voorbeeld wordt bijvoorbeeld Type jaarrekening genoemd. Zou u dit als intermediair ook op deze wijze vragen aan uw klant? Snapt u überhaupt wat hier bedoeld wordt.

5. *“Het NT gegevens-element ‘Jaarrekening vastgesteld J/N is in principe niet van toepassing op natuurlijke personen. Het is echter toch opgenomen om onderscheid gemaakt kan worden tussen concept cijfers en definitieve cijfers of als er toch een accountant is betrokken bij het opstellen van de jaarcijfers”*. Hier wordt dus één gegevens-element gebruikt voor meerdere betekenissen! Want wat moet nu ingevuld worden als sprake is van concept cijfers die door een accountant zijn ingevuld? U mag het zeggen.
6. Het betreft hier de toelichting op de winst- en verliesrekening:
“Per winst- en verliesrekening dient ten minste 1 activiteit nader gespecificeerd te worden. De vereiste mate van detaillering van de uitvraag kan per bank verschillen”. Hoezo standaard SBR Kredietrapportage als de uitvraag per bank verschilt?
7. Het betreft hier de totstandkoming van de bancaire IB-aangifte:
“Totalen van de posten in de belastingaangifte inkomstenbelasting zijn in bepaalde gevallen voldoende voor de banken, maar in andere gevallen is juist inzicht in de specificatie noodzakelijk. Specificaties van bezittingen zijn bijvoorbeeld relevant voor de bank”. De gebruikershandleiding mist een (limitatieve) opsomming van posten waarover een specificatie noodzakelijk is en zegt ook niets over de mate van detaillering van betreffende specificaties.

Knelpunten

De huidige situatie levert volgens mij de volgende knelpunten op:

1. Boekhoudsoftware biedt in de regel onvoldoende ondersteuning aan het vastleggen van gegevens die benodigd zijn voor het aanleveren van SBR Kredietrapportage.
2. De uitwisseling van gegevens tussen boekhoudsoftware en rapportagesoftware is verre van compleet als het gaat om het aanleveren van SBR Kredietrapportage.
3. Banken hebben in onvoldoende mate afstemming met leveranciers van boekhoudsoftware als het gaat om de registratie van gegevens die benodigd zijn voor het aanleveren van SBR Kredietrapportage.
4. Ondernemers en/of intermediairs worden, vanwege het hiervoor genoemde, opgezadeld met het handmatig vastleggen van gegevens die benodigd zijn voor het aanleveren van SBR Kredietrapportage.
5. De gebruikershandleiding Kredietrapportages is niet geheel duidelijk en incompleet. Het FRC onderkent dat de gebruikershandleiding voor verbetering vatbaar is en laat weten dit al ter hand te hebben genomen.
6. Ondernemers en/of intermediairs worden geconfronteerd met extra kosten door voorgaande.

Gewenste situatie

De gewenste situatie zie ik als volgt:

Boekhoudsoftware

Boekhoudsoftware biedt ondernemer en zijn intermediair (lees accountants- of administratiekantoor) vaak standaard al de mogelijkheid om een belangrijk deel van de financiële cijfers te leveren waar banken in het kader van kredietrapportage behoefte aan hebben. Denk aan een balans, resultatenrekening en de totalen van de ouderdomsanalyse debiteuren en crediteuren.

Banken hebben ook behoefte aan aanvullende financiële gegevens over bijvoorbeeld:

1. Huur- en pachtcontract; zoals looptijd en huursom per jaar.
2. Operationele leasecontracten;
3. Langlopende en kortlopende vorderingen en schulden;
4. Prognoserapportages; waaronder een liquiditeitsbegroting.

In het document “Gebruikershandleiding versie BT11 Kredietrapportages” is bovenstaande door de banken nader omschreven.

De gewenste situatie is nu dat boekhoudsoftware de mogelijkheid biedt om genoemde aanvullende financiële gegevens te registreren c.q. administreren. Zoals eerder genoemd vind ik het best vreemd dat dergelijk zaken niet altijd standaard aanwezig zijn in boekhoudsoftware.

Het is nu aan de banken om met de leveranciers van boekhoudsoftware tot afstemming te komen om genoemde aanvullende gegevens te kunnen bijhouden in betreffende software. En om te zorgen dat vanuit betreffende software de kredietrapportage via SBR aangeleverd kan worden door de ondernemer en/of de intermediair, al dan niet direct vanuit betreffende boekhoudsoftware of via een omweg d.m.v. rapportagesoftware in gebruik bij de intermediair.

Fiscale aangiftesoftware

In de eerder genoemde gebruikershandleiding voor SBR Kredietrapportage wordt tevens gesproken over het aanleveren van een “bancaire IB-aangifte” om nader inzicht te krijgen in de inkomens- en vermogenssituatie van de ondernemer.

Fiscaal intermediairs (zoals accountants-, administratie- en belastingadvieskantoren) werken in de regel met specifieke fiscale aangiftesoftware voor de IB en VpB. Het aantal aanbieders van dergelijke software is op dit moment op één hand te tellen. Die zelfde fiscale aangiftesoftware biedt standaard de mogelijkheid om een fiscale IB- en VpB-aangifte samen te stellen en elektronisch te versturen aan de Belastingdienst via SBR. Vanuit deze zelfde software ook de mogelijkheid bieden de bancaire IB-aangifte samen te stellen ligt dan ook voor de hand, maar hebben de banken verzuimd kort te sluiten met de leveranciers van dergelijke software.

Het is nu aan de banken om met de leveranciers van fiscale aangiftesoftware tot overeenstemming te komen, zodat de bancaire IB-aangifte via betreffende software via SBR afgehandeld kan worden door de intermediairs.

De banken spreken in haar gebruikershandleiding ook over de “bancaire IB-aangifte met winstbijlage” en de bancaire VPB-rapportage. Hiervoor geldt het zelfde als hiervoor genoemd.

Overige bevindingen

Gedurende mijn, weliswaar beperkte, onderzoek in de afgelopen maand (april 2017) zijn onder andere de volgende bevindingen de revue gepasseerd:

1. Banken leveren zelf niets aan in SBR. Er wordt door de banken gewerkt aan de Standaard Bankverklaring (SBV).
2. Banken houden softwareleveranciers buiten de deur; de druk die banken uitoefenen om SBR Kredietrapportages aan te leveren vanuit rapportagesoftware staat in schil contrast met het buiten de deur houden van leveranciers van boekhoudsoftware door de drie grootbanken (ABN, Rabobank en ING). Met name als het gaat om een **automatische bankkoppeling** voor elektronische bankmutaties. Dat laatste wordt door ondernemers en intermediairs omarmd en is een doorslaand succes met aantoonbare tijdsbesparing voor ondernemer en/of intermediair. En dan haken de banken af als er nog meer leveranciers van boekhoudsoftware willen aansluiten.
3. De Rabobank brengt haar eigen boekhoudpakket voor ZZP'ers "[Tellow](#)" op de markt. Enerzijds worden dus nog leveranciers van boekhoudsoftware buitengesloten als het gaat om de hiervoor genoemde automatische bankkoppeling en anderzijds is er wel tijd voor de ontwikkeling van een eigen boekhoudpakket. Of zal Tellow ook niet beschikken over een automatische bankkoppeling? U mag het raden. En een interessante vraag is natuurlijk of ZZP'ers hun SBR Kredietrapportage, al dan niet met ondersteuning van een intermediair, via Tellow kunnen indienen. Want het kan toch niet zo zijn dat de Rabobank 250 euro rekent aan een ondernemer die kredietrapportage niet indient via SBR, maar dat laatste zelf niet ondersteunt in haar boekhoudsoftware. Werk aan de winkel voor de toezichthouder van banken lijkt me.
4. Zowel de Rabobank als de ING rekenen ieder precies 250 euro als het gaat om het aanleveren van kredietrapportage buiten SBR om. Is hier sprake van onderlinge prijsafspraken? En mag dit laatste eigenlijk wel. Wellicht een juridisch vraagstuk waar ik verder verre van wil blijven.

Aanbevelingen

Uiteindelijk is het de bedoeling dat sprake is van een moderne efficiënte afhandeling van SBR Kredietrapportages, waarover banken, softwareleveranciers, intermediairs en ondernemers tevreden kunnen zijn.

Ik hoop dat de volgende aanbevelingen aan dit laatste kunnen bijdragen. Want wie commentaar heeft moet ook met concrete aanbevelingen komen is mijn mening.

Mijn aanbevelingen zijn als volgt:

1. Banken komen met leveranciers van boekhoudsoftware tot overeenstemming over de aanlevering van de gewenste SBR Kredietrapportage, op een zodanige wijze dat ondernemers en hun intermediairs daar optimaal gebruik van kunnen maken. Waarna betrokken partijen een commitment afgeven dit binnen redelijke termijn te realiseren in samenwerking met de banken. Vanuit het FRC begrijpen we dat de volgende specificatie er is: XBRL-standaard, SBR-architectuur NTA, koppelvlakspecificatie en BT. Banken sluiten geen

leveranciers uit van dit overleg en geven alle geïnteresseerde leveranciers dezelfde kansen.

2. Banken komen met leveranciers van fiscale aangiftesoftware (IB en VpB) tot overeenstemming over de aanlevering van de gewenste SBR Kredietrapportage (inzake bancaire IB- en VpB rapportage) , op een zodanige wijze dat ondernemers en hun intermediairs daar optimaal gebruik van kunnen maken. Waarna betrokken partijen een commitment afgeven dit binnen redelijke termijn te realiseren in samenwerking met de banken. Banken sluiten geen leveranciers uit van dit overleg en geven alle geïnteresseerde leveranciers dezelfde kansen.
3. Banken communiceren duidelijk naar de markt welke soorten van rapportages onder SBR Kredietrapportage vallen en welke gegevens per soort van rapportage aangeleverd dienen te worden. Als sprake is van toekomstige rapportages wordt dit ook gecommuniceerd. Er worden geen gegevens uitgevraagd door banken die niet vooraf met betreffende softwareleveranciers zijn kortgesloten en operationeel zijn.
4. Banken zorgen voor een gebruikershandleiding voor intermediairs en ondernemers die zowel duidelijk als compleet is. Waar mogelijk aangevuld met (praktijk)voorbeelden. Deze gebruikershandleiding wordt getoetst in de praktijk. Het FRC heeft al laten weten dat verbeter suggesties waar nodig direct worden verwerkt.
5. Softwareleveranciers van boekhoud-, rapportage- en fiscale aangiftesoftware zorgen onderling voor het zo optimaal mogelijk uitwisselen van de benodigde gegevens voor de SBR Kredietrapportages.
6. Banken brengen pas kosten in rekening aan een ondernemer als deze laatste buiten SBR kredietrapportage aanlevert als aangetoond is dat SBR Kredietrapportage niet tot extra kosten leidt voor intermediair en/of ondernemer. Een en ander wordt vooraf duidelijk gecommuniceerd door betreffende bank en er worden geen onderlinge prijsafspraken gemaakt hierover door banken.
7. Een onafhankelijk regiefunctie uitoefenen door een of meer overkoepelende organisaties die de belangen van de ondernemer en intermediair behartigen, zoals VNO-NCW, MKB Nederland en NBA.

Wie pakt de handschoen op?

Auteur

Gerard Bottemanne, Onderzoeksbureau GBNED, email gerard@gbned.nl, mobiel 06 10069402.